

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА ПО АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ НАУКИ

ШКЕЛКИМ ДЗЕКА

**Теория на администрацията. Администриране на
публичните услуги**

АВТОРЕФЕРАТ

**НА ДИСЕРТАЦИЯ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И
НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”**

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.6.

/АДМИНИСТРАТИВНО ПРАВО И АДМИНИСТРАТИВЕН ПРОЦЕС/

Научно жури:

Проф.д-р Дончо Хрусанов, проф. д-р Александър Воденичаров, проф.д-р
Дарина Зиновиева, проф. д-р Цветан Сивков, проф. д-р Любен Караниколов

Резервни членове: Проф. д-р Иван Стоянов, доц. д-р Райна Николова

София, 2016 г.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от Катедра Административноправни науки при Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”.

Със заповед на Ректора на Университета е определено научното жури.

Дисертацията е в обем от 170 страници и съдържа:

Увод, три глави, заключение, таблици, приложения и научна литература - заглавия на албански, български и английски език.

Материалите за защитата са публикувани на интернет страницата на СУ „Свети Климент Охридски” и са на разположение на интересуващите се в Библиотеката на Юридическия факултет на Софийския университет.

Защитата на дисертацията ще се състои на 25.02.2016 г. от 16,00 часа в Огледалната зала на Университета, северно крило, 2 етаж.

У В О Д

Още от възникването си в новата френска държава след Френската буржоазна революция изпълнителната власт и до днес представлява извънредно интересна тема за изследване.

Известно е, че с въвеждането на принципът за разделение на властите единната по начало държавна власт се подразделя на три системи:

- законодателна,
- изпълнителна и
- съдебна.

Оттогава започва изучаването на изпълнителната власт, която е натоварена най-вече с две задачи:

- да изпълнява актовете на законодателната власт – законите и
- да обслужва гражданите и техните организации, когато става нужда.

Изпълнителната власт е с различни проявни форми и поради това с основание я наричат правен феномен.

Тя има право на първо място да издава нормативни актове, тоест да създава нови правни норми и по това прилича на законодателната власт. Тези норми обаче винаги са вторични, те се издават въз основа на вече приет от законодателния орган закон.

На второ място най-голяма част от работата на изпълнителната власт е правоприлагащата ѝ дейност. Тя по този начин уточнява адресата на едно право или задължение, индивидуализира го и по този начин отнася вече съществуващи права или задължения към конкретен човек или организация. Това е типичната за изпълнителната власт дейност.

На трето място изпълнителната власт понякога има и правораздавателна дейност. Това са случаите, когато нейни органи налагат за пръв път административни наказания или пък разглеждат някои спорове вместо съд.

Множеството дейности, осъществявани от изпълнителната власт я правят интересен и богат обект на наблюдение и научен анализ.

В настоящият научен труд е направен опит да се поднесе анализ и да се направи разграничение между изпълнителна власт и нейната администрация.

В глава първа от труда, озаглавена теория на администрацията, се разглеждат основни въпроси, свързани със съотношението администрация-управление и по-нататък са посочени основните характеристики на администрацията. Разгледана е централната административна система и мястото ѝ в управлението като част от изпълнителната власт. Отделно място е отделено на органите и организациите на публичната власт.

В глава втора от работата се анализира управлението на публичните услуги. Посочва се традиционното разбиране за тях, но се посочват и новите публични услуги и тяхното управление. Място е отделено на въпросите за необходимите административни реформи, подобряващи публичните услуги, управлението на качеството в публичния сектор, направени са някои изводи и препоръки.

Глава трета е неизбежна – тя е посветена на много съществен въпрос, какъвто е съдебния контрол върху администрацията. Накратко са разгледани причините за неговото въвеждане в двете страни – Албания и България. В отделни точки от главата са представени също така накратко основните характеристики при създаването на административния съдебен контрол в Албания и България. Направен е опит да се посочат предимствата на българския опит и тяхното използване в Албания.

Глава първа

Администрация и управление

1. Основни понятия за администрацията

Администрацията е основно понятие на науката за управлението. Става дума за две основни значения на думата „администрация“: администрация като събирателно на административните организации и администрация като определено действие. По-често се използва понятието за администрация като определено действие (функция или цел) и като организация (организационна дефиниция като цел) Естествено това разделение не е прецизно. Следващите дефиниции може да се разделят на съдържателни и материални (например администрация е определени правила) - положителни и отрицателни - например администрацията е държавна дейност, която нито е законодателна, нито съдебна.

Според много теоретици, занимаващи се с въпросите на публичната администрация, понятието администрация в организационен смисъл, респективно формалната администрация, представлява цялост от юридически и физически лица, упълномощени да

решават в определени области, при които има определена организационна структура на взаимоотношения, правомощия и отговорности, подчиненост и йерархия в материален смисъл, т.е. представлява процес на вземане на решения като отделна дейност.

Администрацията във формален и материален смисъл съществува във всеки един аспект на организационната дейност, където трябва да има разделение на труда.

В емпиричната наука, каквато е науката за администрацията, всяка една дефиниция е временно необходима.

Администрацията е държавна дейност, която постоянно се променя. Днешното разбиране за администрацията е съсредоточено в разделението на властта, когато администрацията стъпка по стъпка редом с държавния глава и правителството се диференцира от изпълнителната власт. Представянето и развитието на администрацията са свързани с общото икономическо, културно и обществено развитие. Администрацията има двойна историческа роля в обществото, където едновременно е инструмент на властта и носител на полезни дейности, с които се задоволяват потребностите на гражданите.

Днес в публичната администрация се включват държавната администрация, общинските администрации, някои носители на публични правомощия, съответно публични агенции, публични институции, които извършват административна дейности, публични фондове. Понякога публичната администрация и публичния сектор се използват като синоними, но публичният сектор може да се разбира по-широко като антипод на специалния сектор.

Лицата, извършващи услуги в публичната администрация теорията нарича държавни служители. Тези лица професионално и постоянно служат в държавните органи и органите на местната власт. Обществената позиция на държавния служител се различава от позицията на работещия в специалния сектор. Държавните служители са индивидите, които влизат в трудови отношения в обществения сектор. Функционерите в държавните органи и органите на местната власт не са държавни служители. Кодексът на поведението на държавните служители определя принципите на поведение на държавните служители, тяхната политическа и публична дейност, съдържа разпоредби за подаръците, за отговорите при неприятни предложения, за управлението на публичните средства и други.

Е-управление означава модернизиране на администрацията посредством прилагане на електронни системи в администрацията за връзка между служителите, гражданите и юридическите лица.

В близко бъдеще ще трябва да бъде възможно посредством компютърна връзка да се правят избори, да се изпращат финансови отчети на данъчната администрация, да се получават разрешения за строеж, да се плащат административни такси да има е-депозирание и предаване.

РАЗВИТИЕ НА ТЕОРЕТИЧНАТА МИСЪЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО

2.1.ВИДОВЕ НАУКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО И ТЯХНОТО ЗНАЧЕНИЕ

2.1.1. Видове административни науки

Първият въпрос, който се поставя по отношение на административните науки е: дали администрацията, съответно управлението, е изобщо обект на науката. Какво биха могли да очакват хората, които управляват и останалите. А не е ли доброто управление въпрос на усърдие, талант, точност или интуиция или дейност, която се обляга на науката? По време на разсъжденията в предходната част установихме, че модерното управление се стреми да бъде на базата на определени научни явления. Въпреки това то не означава, че навсякъде по света, както и у нас, господства общото убеждение, че съществуват определени научни принципи на управлението, които задължително трябва да се спазват, ако искаме да постигнем успех в нашите организации и по време на работата си като цяло. За отношенията у нас, би могло да се каже, че управлението в своята политическа фаза означава както политическо качество, така и въпрос на политическата ангажираност в професионалната работа като бюрократи/ бюрокрация.

Съществува наука за управлението като научна дисциплина, която се изследва в университети и научни институти. Говорим за административни науки в множествено число, защото съществуват много административни науки, респективно клонове. Също така бихме могли да говорим за организационни науки, което произтича от гореспоменатата взаимна обвързаност на концепциите за управление и организация. В науката са разделени областите на базата на основното разделяне на областите в общото управление: бизнес администрация и публична администрация; в рамките на публичната

администрация се включва и науката за местно самоуправление. Днес става все по- ясно, че в гореспоменатите науки се цели все повече специализацията, отколкото независимата наука, защото всички начални точки на управлението, съответно на организирането важат за всички обществени области. По това съображение може да се говори за една единна наука за администрацията, респективно за управлението или единна наука за организирането, особено когато става дума за изследване на основните закономерности на управлението.

Период на либерализация и административно право

Времето, което следва, не е благоприятно за всестранното изследване на държавната администрация, даже се работи за нейното ограничаване в рамките, създадени от политическата философия на либерализма. Либерализмът се заражда като реакция на новата буржоазия спрямо задушаването на кадрите в абсолютната държава, която се стреми да ръководи и да направлява всичко, което се случва в обществото. Либерализмът издига идеята за свободата, която трябва да бъде застъпена широко, с което държавата трябва да се намесва възможно най- малко в делата на личността и икономиката. На тази идея се обляга икономическата философия, която иска пълна свобода на частните предприятия, от което и обществото като цяло би имало голяма полза. Държавата трябва да бъде само пазител на обществения ред – силен пазител, който самият не работи нищо, но създава възможност на другите да работят в мир и сигурност.

Научно управление

Научното управление е първото направление на изследване на администрацията съответно, казано по- точно, изследване на организацията, която най- напред е изградена в икономиката. Основател е американският учен Фредерик Тайлор (1856-1915), затова често пъти това направление се нарича Тайлоризъм, който има неоспорим принос за развитието на административните науки, въпреки че основателят Тайлор в действителност никога не се е занимавал с администрация, съответно с процеса на управление.

Административно техническо направление

Следващото направление по изследване на администрацията е изключително техническо. То е така нареченото техникo – административно направление, съответно административно-организационно направление. Негов основател е французинът Хенри Файол. В това направление се включват още учени от Европа и Америка.

Както Тайлор, така и Файол е инженер- практик, които се стреми да увеличи производителността в предприятията. Въпреки, че Файол не започва изследването на труда в работилниците, а се занимава с управлението и организацията на труда в предприятието като цяло. Файол и неговите последователи работят с метода на

разделянето и обединението, но работят в по- широки рамки на предприятието, занимават се с делата на организацията като цяло, и след това тези дейности се разпределят по области, ограничени сектори, до всяко едно работно място. Те се интересуват от въпроси като начин на разпределение на труда, систематизиране, анализ на работните места, принципи за формиране на организационните единици, принципите на ръководство на тези единици и специално проблемите на йерархията, идентифицирането, контрола, координацията и т.н.

Ролята на Макс Еберт в административните науки

Макс Еберт е известен, когато се говори за бюрократичен модел на организацията, съответно за бюрократичното управление. По този въпрос може да се изтъкне значението на анализа на Еберт за администрацията и модерното управление, като се показват закономерностите в историческото развитие на човечеството.. Но за Макс Еберт би трябвало да се говори и в по- широк план, защото неговото значение за развитие на теоретичната мисъл на управлението е всеотрасно. Макс Еберт не се занимава с администрацията от нейната техническа страна, както Тайлор или Файол, но той като социолог се интересува от нейната обществена роля в съвременния свят. Интересуват го функционирането на администрацията и функционирането на бюрократичната организация като явления. Поради това неговият интерес към администрацията отива много по- далеч от хоризонтите на класическата школа на техническата администрация, въпреки всичко неговата концепция за администрацията дотолкова, доколкото се опира на техническите въпроси, идентични с концепциите на класическата школа: напълно сходна е концепцията му за човека в организацията, респективно в администрацията, който за него е безпроблемно същество, както е и при Тайлор и Файол.

Особено важно е, че Макс Еберт предлага комплексен анализ на администрацията, който се отнася за всички обществени области – съответно за държавата, икономиката и частната администрация. Той пръв потвърждава универсалността на администрацията, която във всички обществени области има еднаква роля и действа по еднакви критерии (бюрократични). Бихме могли да кажем, че с Макс Еберт се унифицират двете направления на изследване на администрацията, съответно направлението на изследване на държавната администрация и направлението на изследване на икономическата администрация. С това се дава възможност научните

постижения на двете направления да се обединят. Би могло да се каже, че Макс Еберт поставя основите на международното съвременно изучаване на администрацията.

ПСИХОЛОГИЧНИ НАПРАВЛЕНИЯ НА ИЗУЧАВАНЕТО НА АДМИНИСТРАЦИЯТА

Интересно е да се изтъкне, че са започнали да идват нови импулси по посока на изследване на администрацията, най-напред в определени констатации на класическата школа. Първите подобни критики са били психологически и са съсредоточени върху пълната липса на уважение към фактора човек в практиката и философията на класическата школа. Човекът не е и не може да бъде само част от машината, той е сложно психо-физическо създание с проблемите си, които предопределят неговото поведение в организацията. Във връзка с изучаването на поведението на човека, членовете на това течение са известни като бихевиористи. Най-известната личност в тази насока на изследванията е американският психолог Елтон Майо, който е бил ръководител на Харвардската школа за изследване на междучовешките отношения и който чрез провеждане на експерименти с тестове достига до някои разкрития, които подлагат на съмнение тезите на класическата школа.

Той е установил следното:

1. работникът в организацията не реагира спрямо икономическите стимули или реагира несигурно, неговото действие е непредвидимо.
2. в поведението на работника, в резултатите от труда му в еднаква степен влияят материалните стимули (заплатата), даже в по-голяма степен други елементи, като например удоволствието от работата, чувството на сигурност, чувството за свобода, независимост, солидарност в работната група и други.

Ако искаме работникът да даде повече от себе си, трябва да го мотивираме като изпълним горепосочените условия по отношение на междучовешките отношения в организацията. Така че човечността в междучовешките отношения най-малкото би увеличила печалбата на предприемача. Именно поради това процесът на междучовешките отношения е имал най-голям успех на практика във всички развити индустриални държави. С други думи,

има постижения, когато към старите методи се добавят нови средства за мотивиране и се постигат по- големи резултати в организацията.

1. АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ

1.1. Администрацията според човешкото разбиране

Въпреки че понятията администрация и управление са най- чести в ежедневните ни разговори, по отношение на истинския смисъл на тези понятия като цяло много малко се знае. Както цяло знаем, че администрацията е нещо, което се върши в канцелариите, което е свързано с понятието бюрокрация. С това понятие се свързват и понятията управление и самоуправление. Всеки много често има работа с администрацията – в държавните учреждения, в предприятието, в болниците, навсякъде Обикновено нямаме добро мнение за администрацията, защото в нейната работа не виждаме никакъв истински смисъл. Огорчаваме се от бюрокрацията и от многобройните хартии. Самото съобщение да се явим за справка в някаква канцелария обикновено ни притеснява, защото веднага възниква асоциация за различни неприятности, които от опит имаме при контактите с администрацията.

От друга страна господства общото убеждение, че администрацията е паразит в тялото на обществото. Обикновеният човек живее с убеждението, че това, което се работи в канцелариите не е важно, респективно, че е по- малко важно от работата на терен, във фабриката или на полето. Също така се знае, че в канцелариите работят голям брой хора, които имат по- добри заплати от работниците във фабриката, работят при по- добри условия и имат привилегии, точно какви не се знае. Работниците живеят с убеждението, че те издържат тези ,които работят в канцелариите, че има прекалено много хора там, че те намаляват техните персонални приходи и в противен случай техните доходи биха били по- големи.

Даже съществува усещането на уязвимост от бюрокрацията, както много често с неприятно чувство се нарича администрацията. Ясно, че бюрокрацията постоянно се увеличава. От друга страна сме свидетели на това, че много неща, които тя трябва да прави, не ги върши навреме и качествено. Поради това въпросът

с администрацията е постоянна тема на обществено обсъждане. Поставя се въпросът не е ли прекалено голяма администрацията и какво обуславя нарастването на администрацията и подобни въпроси. За сметка на администрацията са изказани доста критики, а от нейна страна това се отрича и виновниците се търсят другаде.

ЦЕНТРАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СИСТЕМА

I. ЛЕГИТИМНА СИЛА НА ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Легитимната сила на държавната администрация се основава на държавната организация, където ръководителят има легитимна сила, даже нормативно определена спрямо подчинените му. Взаимовръзката на силата със легитимността може да е от формално естество, на базата на позицията, както и частично на базата на неформалните отношения и традиционното поведение. Степента на силата на легитимността е различна във всяка една държавна организация. В силно бюрократизираните и верижни организации каквито са външните работи, полицията и други, легитимната сила се съдържа във всяка една позиция (длъжност, чин, фон) и е специфицирана стриктно и прецизно. В организациите с гъвкава и модерна уредба, линиите на силата на легитимността често са невидими и неидентифицирани.

В новите условия администрацията осъществява своята социална функция – явява се като субект на социалната уредба, съответно като регулатор на обществените отношения. Във все по-сложните, по-разнообразни и динамични условия в процеса на установяване на ефикасна система администрацията се превръща в професионална и експертна структура в процеса на установяване на ефикасна система на обществената регулация. Колкото по-голяма става нейната роля в областта на социалната регулация, толкова по-малка ще бъде ролята ѝ на изпълнител на властта и на силата.

Държавата като юридическа организация

Държавата е юридическа организация и това е първата форма на държавата, която се среща, когато я изследваме, особено по отношение на правото. Тя е юридическа организация в много аспекти. Преди всичко би трябвало да се отчете, че господството на

правото е синоним на юридическата общност като държава, в която съществува ред, свобода, а ценността на закона определя системата от ценности, която трябва да бъде над правото. На него влияят всички ценности на човешкото общество и на човека като морал, религия, обичаи, култура и други. Държавата като юридическа организация означава, че тя е установила своите правни и обществени органи и институции по начин, по който се спазва принципа за легитимност и законност. Чрез тях държавата осъществява правата на човека в такава степен, която е възможна за съзнанието и отговорността на съвременния човек. Като юридическа организация държавата трябва да реализира легитимността на правата на човека и да го доближи възможно най- близко до законността.

Правова държава

От исторически и правен аспект понятието правова държава винаги се идентифицира с властта, която е организирана съгласно принципите на правото и където съществуват силни гаранции, че тя ще се прилага съгласно правото. През вековете с правото се свързва и правосъдието. В ежедневието виждаме, че обикновеният човек вярва, че с правото се реализира правосъдието. Съществува мнение на много теоретици, че правосъдието служи като критерий за оценка на някое съществуващо съответно положително право. Етиката на законодателството е неразделна от правовата държава и тя като такава го легитимира, затова общият етичен принцип е този, с който се счита, че правовата държава посредством общите правни правила може да ограничи свободите на човека и правата на гражданите в съвременната демократична държава. Подобно разбиране на господството на закона е неразделно от теоретичната постановка за англо-американския конституционализъм, основан на материалното понятие за правовата държава, при която господства съдържанието и целта на правовия ред. Има се предвид истинската цел, която има администрацията и нейните органи като полиция, служби и агенции за инспектиране и други подобни за прилагане на закона и на които са предоставени отговорности с много цели. За всяка една от тях се създават специални средства за осъществяването на тези цели и които могат да се използват само в съответствие с правомощията. Всички останали биха видели само анархия, затова не би могло да се приеме, че „целта оправдава средствата”, даже и тогава, когато става дума за разрешени обществени цели, тогава, когато средствата за постигане на целите не са

разрешени. В осъществяването на общата цел държавата трябва да бъде морална, защото нейното общо добро не може да бъде само резултат от намаляването на органите и публичните услуги (например на административните и ръководни органи), но това означава гражданско съзнание, политически добродетели и законност и свобода. Общата цел, която може да се реализира със всички легитимни средства трябва да произтича от универсалните ценности на човешкото общество и етичните постановки, на които се гради съвременната конституционна държава. Тази цел трябва да бъде такава, че да осигурява на гражданите възможно най-пълна реализация и развитие на тяхната личност, а държавата може да се реализира само ако е надградена спрямо индивидите, колективите и съответно техните съставни единици. Духовната сила на държавата се основава на идеята, с която се създават функциите на държавата по искане на политическото тяло, което изразява волята на мнозинството на народа.

2.1. Държавата като юридическа организация

По своята дефиниция държавата не е нищо друго освен множество индивиди, събрани на една определена територия, над която се упражнява суверенна власт. За правилното разбиране на понятието на така наречената “правова държава” трябва да се изхожда от това, че държавата е една организация изградена чрез правов ред. Тя има някои основни типични атрибути. Преди всичко това е публична власт, която не е нищо друго, освен една форма на властта като цяло. Публичната власт е най-важната власт в рамките на глобалното общество. Тя винаги се различава от частната власт, съответно не се прилага в интерес на самият субект, който е неин носител, съответно който действа като държавен орган, но за сметка и от името на цялата държава. Публичната власт се характеризира с една особеност, наречена суверенитет. Тя е материална и формална манифестация на самостоятелността и независимостта на държавната власт както в рамките на обществените отношения, така и в областта на международните отношения. Важен атрибут е и монополът на задължението : той се състои от извънредно множество от органи, които разполагат със средствата за материална принуда.

Монополът е най-висшия и най-силен инструмент на принудата, който може да получи форма в конкретното глобално общество. По този начин индивидите се интегрират в една организирана общност. Държавата в своето развитие от общност в епохата на

робството до модерната държава се развива в съответствие със степента на развитието на производствените сили и на базата на общественото разделение на труда. Тя реализира тази своя роля, която е наложителна за обществената и социална регулация на отношенията, както и за отбранителната функция на държавата.

1.3. Връзката между държавната власт и правото

Държавата упражнява властта си съгласно определени от правото правила. Те важат еднакво както за държавните органи и институции, ако искат техните актове да бъдат държавни актове, така и за физическите или юридическите лица.

Въпреки това не е достатъчно да бъдат приети правилата, според които трябва да работят органите на държавната власт, но те трябва стриктно да се прилагат. Редом с това трябва да има гаранции, че тези правила ще се спазват от органите. Когато с обективното право са приети правила за прилагане на държавната власт и когато гаранциите за правилното упражняване на тази власт се намират в правилата на обективното право тогава може да се каже, че държавата е организирана по принципите на правовата държава. Когато разглеждаме връзката между държавната власт и правото бихме могли да разграничим три степени :

1. Държавата не е обвързана с никакви правни норми, но открито прилага своята лична воля, независимо от това дали е воля на личността, групата, събрана в партия или банда и други.
2. Държавата установява правото, но на практика то не се прилага, съответно актовете на властта формално се превръщат в юридически такива, но държавните органи имат свободата по отношение на съдържанието на тези правила и тяхното приложение.
3. Държавата упражнява властта в съответствие с приетите от нея актове.
- 4.

Администрацията като част от изпълнителната власт

1. Държавата и публичната администрация

1.1. Общи

Връзката между концепциите държава и публична администрация е неразделна. За публичното управление и публичната администрация може да говорим само в рамките на обществено-юридическите общности. Най-широката обществена общност е държавата. Процесът на публичното управление се развива в рамките на държавата като най-широка публично-правна общност. Този процес включва вземане на решение за обществените интереси (нужди, ползи, цели на обществото, което е организирано в държава) и за реализиране на целите и задоволяване на интересите. Публичната администрация е професионален изпълнителен механизъм, с помощта на който действа държавата, апарат, чрез който държавата осъществява своите цели. Без държава не би могло да има публично управление, нито публична администрация, също така не би могло да има държава без публична администрация.

Държавата би могла да се възприема по два начина: както организация на хората на определена територия, които са свързани посредством политическата власт, съответно както организация, която прилага политическа власт на определена територия. Държавата е организация, която на своята територия има изключителна всестранна власт. Властта означава сила за принуда на останалите към определено поведение. Държавата е суверенна, външният суверенитет в съвременния свят е свързан с взаимни договорености между държавите. Държавите сключват помежду си споразумения, които ограничават техния суверенитет, защото регламентират определени задължения, които трябва да се спазват. Държавите, които в международните отношения имат голяма мощ (поради големината си, икономическото си развитие и военна сила) налагат поведение на по-слабите държави, съответно вземат решение за тяхната съдба.

Политическата власт на държавата произтича от нейния монопол над средствата за физическа принуда. Принудата е основата на политическата власт.

ГЛАВА ВТОРА

УПРАВЛЕНИЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ УСЛУГИ

Определение и контекст, в който се появява новата публична администрация. Новата публична услуга е философия за управление, използвана от правителствата още през 1980 г. в усилията им за модернизиране на публичните услуги. Новата публична услуга

е широко и комплексно понятие, което се използва за описване на вълната от реформи в публичния сектор в цял свят през 1980 г. Основната презумпция на реформите за нова публична администрация е, че ориентирането на пазара към обществения сектор ще засили значението на съотношението цена-ефективност за правителствата, без да окаже странични негативни ефекти върху целите и другите фактори. Новото управление на публични услуги води до промяна на услугите и тяхното управление. Идеята е била да се изгради публична система, която да функционира като частен сектор. Новата публична администрация се определя по различни начини. Като визия, идеология или като пакет от специални подходи на мениджмънт и техники. Представата за новата публична администрация /НПА/ е свързана с променената роля на държавата и нарасналите изисквания на целия свят за по-добри практики на управление (Sharman,2007;4).Кризата на държавата на благоденствието постави под въпрос ролята и институционалния характер на държавата. Сега вече става ясно, че в болшинството от развиващите се страни реформата в публичната администрация и управлението на нейните услуги са били направени под силен външен натиск и са станала в рамките на програми за структурно приспособяване. Вятърът на промените към пазарни реформи и политически плурализъм, който обхваща почти целия западен свят през 1980 г., и падането на комунизма, изпратиха важни послания към най-развитите страни, които бяха в криза и които също трябваше да реформират администрацията за публични услуги. Тези реформи имаха глобален мащаб и се осъществиха за кратко време, но приемането им за нова публична администрация по целия свят не беше едновременно. До 1980 г. управлението на публичните услуги бе широко разпространено явление в развитите държави, по-специално в англосаксонските.

Основни характеристики на управлението на новите публични услуги

Различните автори по темата за публичната администрация определят по различен начин основните характеристики на управлението на новите публични услуги. Ключовите елементи включват различни форми на децентрализиращ мениджмънт в публичните услуги, които засилват използването на пазарите и конкуренцията при предлагането на обществените услуги, поведение и ориентация към потребителите. Управлението на новите публични услуги се характеризира с акцент върху редуциране на бюрокрацията, пазарни механизми за назначаване или субекти с търговска дейност, които да предлагат различни управленски дейности, поемането на отговорност и на най-ниско равнище и извън организацията и насърчаване на работната ръка за предприемачество (Carroll 1998;402). НПА се стреми да регулира проблемите в управлението като – ниско доверие на обществото, провалите на бюрокрацията, изработването на слаби програми и дефицит на производителност. Sharma оценява аналитично НПА като нова парадигма, която иска да въведе нов достъп до традиционната публична администрация, за да се засили ефективността, да се засили продуктивността, да се подобри предлагането на услуги и отговорността /2006;4/.

АДМИНИСТРАТИВНИ РЕФОРМИ

Бъдещото на публичната администрация е в институцията, предприемаща мерки, които имат за цел не само да препотвърдят развиващата роля на публичната администрация и да защитят нейните основни ценности, но също така в реконструирането – по-широкото отваряне на организациите за публични услуги, споделяне на знания, иновации и системи, ориентирани към резултатите и ефикасно предлагане на услуги. Очаква се реформите в новия публичен мениджмънт да подкрепят останалите реформи в обществото - политическите и икономическите, които имат за цел да регулират икономиките и обществата в развиващите се страни.

Структура на държавата

Тук имаме две основни измерения. Първото се отнася до степента на разпределение на властта по вертикала, тоест как властта е разпределена между различните равнища на управление, имаме три основни типа:

- Унитарни централизирани държави
- Унитарни децентрализирани държави
- Федерални държави

Второто измерение включва степента на координация по хоризонтала на нивото на централно управление, което означава доколко секторите на изпълнителната власт са в състояние да „работят заедно“ и да осигурят хода на всички министерства в една и съща посока. Вертикалното разпределение на властта е по-голямо във федералните държави и по-малко в унитарните и централизирани държави. В една унитарна държава има конституционно разделение на държавната власт. Централното управление има суверенитет, въпреки че част или няколко части от него могат да бъдат делегирани. В конституционните федерални държави съществуват няколко разделения на властите, например в САЩ между федералното управление и управлението на отделните щати. В унитарните държави имаме няколко разделения, които могат да бъдат силно централизирани, /като например Франция до 1980 г., където бяха осъществени реформи за децентрализация, Нова Зеландия и Англия/, докато другите са децентрализирани държави / скандинавските страни, където местната власт е независима от централната/. Как влияят тези разлики върху реформите?

Реформите във федералните държави и в децентрализираните унитарни страни имат за цел по- да осигурят по-малко свобода за действие и по-малко еднородност в практиките, отколкото в централизираните държави. Във федералните държави отделните федерални институции са в състояние да се движат в различни посоки или поне не всички в една и съща по едно и също време. Федералните държави имат предимството, че формират „естествени лаборатории, където един аспект от реформите може да се използва в един щат, а друг – в друг. Друга разлика между тези различни системи е фокусът върху управленските реформи. Унитарните централизирани държави имат по широко участие в публичните услуги като – образование, здравни грижи, отколкото федералните и

децентрализирани държави. Те могат да ориентират централизираните държави към по-стеснен фокус в търсенето на резултат за специфичните услуги, отколкото към по-стратегически проблеми с политически въздействия.

ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПУБЛИЧНИТЕ УСЛУГИ Е ВАЖЕН АСПЕКТ НА УПРАВЛЕНИЕТО

Инфраструктурата на информационните технологии и комуникации /ИТК/ е ключов фактор за изграждането и развитието на информационното общество. Политиките в областта на инфраструктурата имат за цел на насърчат развитието на структурата на ИТК по такъв начин, че тя да осигури равноправен достъп, не дискриминиращ, на достъпна цена, за да могат всички граждани да се възползват от развитието на тези технологии и комуникации и да обогатят своите знания, да повишат ефективността и прозрачността в публичната администрация. Затова през последните години са приети редица закони, които имат за цел да въведат ред в тази сфера. Закон №9918 от 19.5.2008 за електронните съобщения, изготвен в съответствие с *acquis communautaire* /пакета от директиви от 2002 г./ представлява важна стъпка в рамките на правителствената инициатива за пълна либерализация на пазара за телекомуникации. Той отбелязва важен момент при премахване на бариерите за излаз на пазара и режимът за индивидуални лицензии преминава към генерални разрешителни. Този закон гарантира правото на предприемачите да предлагат услуги и мрежи за електронни комуникации. Основен принцип на закона е за технологичната независимост. Мрежите за електронни комуникации, които изискват използването на ограничен източник като честоти, разрешителни за ползване и броя на разрешенията за ползване се ограничават само в случаите, когато възможностите за предоставяне на ползването са ограничени. Прилагането на закона изисква изготвянето на ефективна регулаторна рамка и редица подзаконови актове. Допълването и подобряването на законовата рамка в последващ период създава възможности за предлагане на нови услуги, облагодетелствани от технологичния прогрес и технологичната конвергенция и насърчаване на пазарната конкуренция.

Услугите на електронното управление са едно от главните улеснения на електронната демокрация. Вече съществуват редица услуги на това управление, които предлагат на гражданите по нов начин достъп до информация, нови възможности за комуникация с централната и местната власт, както и нови форми на сътрудничество в техните стратегии и формирането на политики. Електронните услуги са различни в всички области на опериране на централното и местното управление. В таблица по- долу представяме класирани възможните правителствени електронни услуги.

Област/функция	Информационно обслужване	Комуникационно обслужване	Услуги по транзакции
----------------	--------------------------	---------------------------	----------------------

Ежедневие	Информация вкъщи за работа, образование, здравеопазване, култура, транспорт и др.	Обсъждане на въпроси от ежедневиия живот	Напр. запазване на билети за кино, записване в курс и др.
Теле-администрация	Дирекция за публични услуги. Ръководство за административните процедури, публичен регистър и база данни	Контакти чрез e-mail между служителите в администрацията	подписване на електронната форма /документ за самоличност/
Политическо участие	Законови, политически програми, парламентарни писма, текуща информация за взети решения	Обсъждания на политически въпроси. Общуване чрез e-mail между политиците.	справки, избори, сондажи за общественото мнение

Горната класификация или топология, разпределя електронните услуги на правителството в три сфери за дейност на правителство и в три функции за техните услуги, която лесно може да бъде разбрана и подкрепена с примери от практиката. Един бегъл поглед върху таблицата ни дава представа за това, че електронните услуги на правителството са много и различни, използваме таблицата, за да покажем по-разбираемо и лесно равнището на електронното управление в услугите и развитието.

ГЛАВА ТРЕТА

Създаването на административния съд в страните на ЕС, в България и Албания и значението му за решаването на административните спорове

Създаването на административен съд в Албания

Дейността на административният съд представлява особен вид контрол/надзор над администрацията, над административните актове: нормативни, общи и индивидуални. Франция е създала първите форми на административния съд и на административните спорове . През 19 век, за решаването на административните конфликти между администрацията и гражданите, решаването на тези спорове е било гласувано на

специални съвети и от Държавния съвет на Франция. По този начин Франция послужи като модел и като пример за решаването на административните спорове в страните на ЕС. Това направи така, че според френската теория специалният административен съд се смята като част от административната власт, а не като част от съдебната. Но въпреки това, някои страни изявиха резерви към създаването на административния съд с обяснението, че съдиите не трябва да се месят в така наречените изпълнителни задачи. Големи резерви се явяваха в страните на източният блок, където принадлежат и Албания и България. Неучредяването на съдът в източните страни, включително Албания и България, формално изглеждаше като последица от една особена гледна точка на тогавашната доктрина, било тя политическа или юридическа, на тези страни към държавата. Според тази доктрина, институцията на административният конфликт се е смятала като институция на буржоазното право. Като такава, институцията няма съвместимост с ролята на държавата и позицията на администрацията в социалистическите страни. Първите опити показват, че административният съд е изграден по три начина;

- 1) Административно осъждане чрез административните органи.
- 2) Административно осъждане чрез редовните съдилища.
- 3) Административно осъждане чрез специални административни съдилища.

Тези три начина са приети за решаването на административните спорове. Най-добрият начин за решаването на административните спорове остава редовният съд и административният съд.

Развитието на правовата държава, постави като необходимост приемането на модела за административно наблюдение, което трябва да осигури широка юридическа защита в областта на административната дейност.

На базата на голям брой факти, ЕС даде голямо значение на административния съд. Два са по-важните моменти, които ЕС посочва по отношение на административния съд. Първо, по-голямата част от правото е в компетенциите на административните съдилища. Второ, ЕС отдава особено значение за защита на човешките права и на защитата на публичните интереси от независим орган.

Днес административния съд е разпространен в всички страни на ЕС. От 27 страни членки на ЕС, в 16 от тях – Германия, Австрия, Белгия, Финландия, Франция, Гърция, Италия, България, Латвия, Холандия, Румъния, Люксембург, Полша, Португалия, Чехия, Швеция, - административния съд действа като специализиран надзорен орган. В другите 11 страни членки на ЕС – Кипър, Естония, Дания, Ирландия, Литва, Унгария, Малта, Словения, Словакия, Англия – действат специализирани звена или отдели по административно право в рамките на редовните върховни съдилища. Що се отнася до степенуването/инстанционността/ на съдебните процедури срещаме два модела на организация:

- 1) Двустепенен модел
- 2) Трестепенен модел

Двустепенния модел се среща при 11-те страни, споменати по-горе, а тристепенния при 16-те други страни.

Албания на 04.11.2013 година отвори вратите на административния съд, като така изпълни изискване на ЕС, което е било едно от условията за приемане на статуса кандидат-членка и условие да стане част от голямото европейско семейство. Административния съд от първа инстанция ще решава различни административни спорове и решенията им в рамките на 90 дни. Този съд ще процедира по-бързо по жалбите на гражданите. Албания ще използва опита на другите страни на ЕС по административните спорове и разглеждането им от Административния съд, имайки в предвид подобряването на законодателството, като се позовава на административните процедури на тези страни. Европейската конвенция за правата на човека съдържа в себе си няколко изисквания, които трябва да имат в предвид страните, извършващи реформи в административния съд, част от които е и Албания. Съдебните органи в Албания за решаване на административните въпроси и техните конфликти, като компетентни съдилища са предвидени Административния Съд от първа инстанция, Апелативния Административен Съд и Върховния Съд. Съдебният състав на Административния Съд от първа инстанция е съставен от един съдия или съдебен състав от три съдии, когато имаме обвинение с малка стойност или спорове във връзка с работното място. Апелативния административен Съд заседава с пет - членно съдебно тяло по спорове за нормативни подзаконови административни актове и три членен състав за други въпроси. Административния Съд е компетентен за обсъждане и решаване на споровете, свързани с административната дейност, трудовите отношения, регламентирани от Кодекса на труда, където работодателят е един публичен орган, както и с нормативните подзаконови административни актове на централната власт или на органите за управление на местните териториални единици.

За един по-ефективен процес и в защита на интересите на страните, проектозакона е предвидил и териториалните компетенции, където административния орган извършва административната дейност или на територията, в която е центъра на административния орган. Създаването на административния съд може да причини недоразумения относно компетенциите между съдилищата.

Основните предимства са:

Първо, административния съд дава възможност за публичност на съдебният контрол, забелязва се голям интерес към административните дела. Второ, изграждането на един специален модел на съдебният контрол въобще има като основна цел за неговото разширяване и укрепване. Трето, обхвата на въздействие на принципа на разделение на властите в обема на съдебният контрол е от голям интерес за процесите на демократизация на обществото като цяло. Четвърто, необходимо е гарантирането на

независимостта и безпристрастността на съдиите, с основна цел обезпечаване и укрепване на принципа на законност в административните дела.

Съдебният надзор на административните актове трябва да обхваща:

- Всеки нормативен акт, издаден от орган на публичната власт (който засяга пряко легитимните права и/или интереси).
- Всеки индивидуален административен акт, издаден от орган на публичната власт, който създава, модифицира или прекратява едно юридическо отношение.
- Всеки реален акт, материално действие или вътрешен акт (който засяга пряко легитимните права и/или интереси).
- Всяко бездействие или отказ от страна на органа на публичната власт в случаите, когато той е длъжен да действа.
- Всеки съдебен спор, свързан с взаимоотношенията на работа, където страни са публичния орган и неговите служители.
- Всеки съдебен спор, който има нещо общо със сключването, тълкуването, изпълнението и уреждането на договорите, в които страна е органа на публичната власт.
- Компенсация на щетите с материален характер или не - моралните.

Във връзка с легитимността са познати три концепции за достъп до административните съдебни процедури.

- Всеки има право да оспорва всяко административно действие без по-нататъшни искания.
- Ищецът трябва да има квалифициран легитимен интерес, за да оспори едно административно действие. (френския модел, съдебен прецедент).
- Достъпът до съда - допуска се само когато има претенции за нарушаване на субективните права. (немския модел)

По-важното е обаче приноса за гарантиране на конституционния ред, особено при защитаване индивидуалните права срещу публичната администрация.

Административните съдилища са компетентни за решаване на тези въпроси:

А) споровете, породени от индивидуалните административни актове, нормативните подзаконови актове и публичните административни договори, произлезли по време на изпълнение на административната дейност на публичния орган.

Б) споровете, породени поради незаконната намеса или бездействието на публичния орган.

В) споровете за компетентност между различните административни органи в случаите, предвидени от кодекса на административните процедури.

Г) споровете в трудовата сфера, когато работодател е орган на публичната администрация.

Д) предоставените искания от административните органи за разглеждане на административните нарушения, за които закона предвижда лишаване от свобода до 30 дни, като административно наказание на нарушителите.

Е) предоставените искания от нарушителите за подмяна на административното наказание от лишаване на свобода до 30 дни с наказание парична глоба.

2. Създаването на Административният съд в България и неговото функциониране.

Административния съд на България е създаден през 2006 година, като условие за членство в ЕС.

Преди приемането на Административния процесуален кодекс административните спорове се разглеждаха от общите съдилища – разглеждащи граждански и наказателни спорове.

С приемането на Конституцията на България през 1991 година се въведе Върховен административен съд, но под него нямаше специализирани административни съдилища. Именно създаването на системата от административни съдилища беше и една от основните задачи на новия кодекс. Сега основната, първа инстанция при решаването на такива спорове са по принцип административните съдирища. Втора инстанция е Върховния административен съд, т.е. в България се възприе двустепенния модел на разглеждане и решаване на административните спорове.

Тази възможност се използва в България за решаването на много въпроси, натрупани преди това. Така в приетия Административнопроцесуален кодекс се кодифицира цялата материя, създадоха се административни съдилища, определи се подведомствеността и подсъдността в административната система съдилища и други. Много закони, действали дотогава в областта на административните конфликти, бяха отменени и инкорпорирани в Кодекса

Административния съд в България, както и в Албания и другите страни на ЕС, разглежда административните спорове между държавата, гражданите и юридическите лица. Съдебните административни процеси минават на две инстанции. Те се провеждат между съдиите и заинтересованите страни за решаване на споровете. С промените в Конституцията на България за Върховния съд и последвалия Административен процесуален кодекс, се създадоха Административния съд от първа инстанция, и Върховния административен съд. Структурата, персонала, центровете където ще функционира и издигането на административният съд се определят не със закон, а в Кодекса .Това е Административнопроцесуалния кодекс. Със влизането в сила на кодекса в публичната администрация е постигната най-добрата правна система в България. Административния съд в България е съставен от две нива:

- 1) Административен съд от първа инстанция.(АС)
- 2) ВАС-Върховен административен съд.

ВАС има две колегии. Във всяка една от тях се изграждат отделения. Във настоящият момент, с оглед предмета на дейност са изградени 6 отделения. Всяка една от колегиите се оглавява от зам- председателите на отделенията и съдиите се назначават от ВСС. Съществува изискване за 12 години юридически стаж за съдия в ВАС. Изискуемия стаж за

съдия в АС е 5 години. Председател на АС може да стане съдия, който има 8 години юридически стаж.

В кодекса не са посочени изрично делата, които решава административен съд. Там са описани изчерпателно само делата, които решава Върховния административен съд като първа инстанция. Всички останали случаи са подсъдни на административен съд.

Решенията на административен съд се обжалват пред ВАС в срок от 14 дни от датата на получаване на уведомлението. Обжалва тази страна, за която решението е неблагоприятно. Уведомлението е писмено и отбелязва съдът, който е взел решението, ЕГН, име и фамилия на лицето, подало жалбата и задължително се подписва от лицето - получател, с цел да се спази уведомителната процедура.

Проблемите в практиката на административните съдилища:

Има доста проблеми, които са или могат да бъдат представени в практиката на административния съд. Сред най - често споменаваните проблеми е неспазването на съдебно процесуалното време. Има много съдебни процеси, които се забавят във времето и гражданите губят доверието във Върховния административен съд, което се случва и в Албания. Тук особено важно е да се въведе така наречения „ разумен срок „ за решаването на административния спор. Друга причина е липсата на възможност за обжалване в административния съд. Тези процеси трябва да са безплатни, за тях не следва да се предвиждат държавни такси, защото много граждани не могат да си позволят това. Проблем се изразява и в усилията на някои страни да хармонизират законодателството си с диспозициите на Конвенцията за защита на правата и свободите на човека. Във връзка с административния конфликт явяват се различни проблеми, сред които може да подчертаем три основни: 1) институционално неуреждане на административния спор; 2) непълното обобщение на административния спор; 3) недостатъчното разширение на наблюдение върху законността във всичките индивидуални актове на държавната и публичната власт.

Тук голяма роля има законодателния орган. Той трябва непрекъснато да разширява възможностите за оспорване на всички административни актове. Не бива да се допуска в един или друг закон забрана за такова обжалване.

Създаването на Административния съд, въпреки че е един много важен фактор за интеграцията на Албания в ЕС, трябва да се погледне и от призмата на проблематиката, която може да причини. Решаващ момент е разполагането със специализирани съдии по съответните съдебни дела. И в Албания трябва да се обърне внимание на подготовката именно на специализирани в административното право и административния процес съдии.

Проблемите, които среща днес Административния съд, една година след създаването му.

Днес, една година след създаването на административния съд в Албания, проблемите, с които се сблъсква и които можем да очертаем са – големия брой на дела, които се

образуват към този съд. Това са 40 до 50 дела всеки ден и недостатъчният брой съдии и липсата на опит и други административни пречки (например назначаването на съдебни помощници в този съд) затруднява работата на тази съдебна институция и направените обещания от нея в началото на дейността си, че ще реши административните спорове в рамките на 90 дни не се изпълниха, напротив, има по-голямо забавяне в решаването на делата, отколкото преди при гражданския съд. Изводът е, че в Албания трябва повече работа и по-висока специализация на съдебния състав за решаването на административните спорове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената работа се опитва да анализира основни институти на административното право и на административния процес. Това е понятието за изпълнителна власт, съотношението управление – администрация, понятието за публични услуги и техните основни характеристики, изграждането и основните принципи на административното правосъдие. Същевременно в нея са направени някои по-сериозни изводи и препоръки за бъдещо усъвършенстване на структурата на администрацията, за подобряване на административното правосъдие и други.

Дадени са определения на редица административноправни институти като:

- изпълнителен орган,
- административен орган,
- административноправна услуга и т.н.

Посочени са пътища за усъвършенстване на цялостната дейност на администрацията с оглед административните й актове, нейната структура, подсъдността на административноправните спорове, разделението между изпълнителни дейности и организационни дейности, начини за подобряване на законодателството в административноправната област.

Направени са най-различни предложения както от научно-теоретично, така и от практическо естество.

Например предложението от административното право да се премахнат нормите, които не целят юридически резултат, тъй като тогава понятието за административно право става много широко, като тези, свързани със стопанска дейност.

В същото време обаче се изразява становището, че като правен отрасъл административното право трябва да включва и определени обществени принципи, политики и организации, които са в пряка връзка с истинските юридически норми и със създаването на административно-юридически отношения.

Предложени са принципите на обществената услуга – приемственост, адаптация, напредък в сравнение с частните услуги, задължителната липса на меркантилност.

Разгледани са видовете дейности , извършвани от държавната администрация – удостоверителни и неустоверителни.

Направен е опит да се класифицират органите на администрацията:

- местни и централни
- активни и съвещателни
- висши и нисши,
- еднолични и колегиални,
- с обща и специална компетентност,
- централни и регионални,
- обединени органи на държавната администрация.

По отношение на публичните услуги са направени редица предложения за тяхното усъвършенстване:

- засилване информираността на гражданите преди всичко за новите възможности, за електронните услуги, за достъпа до тях,
- въвеждане на такива мерки, които да не са краен резултат, а само лост, средство за постигане на високи и добри резултати,
- съчетаване на административните реформи с реформи в цялото общество – политически, икономически и др.,
- засилване на отговорностите на работещите в администрацията,
- повишаване на знанията не само като цяло – правно, но и по отношение на всички нови подходи и разрешения в администрацията.

Направен е, макар и накратко, анализ на административното правосъдие в Албания и България. Направен е бегъл сравнителноправен анализ на различните разрешения в албанското и българското административно правосъдие, изтъкнати са редица слабости на неговото устройство в Албания. Направен е опит да се посочи как те могат да се преодолеят, посочено е кои разрешения на българското законодателство биха могли да се ползват в Албания.

СПРАВКА ЗА НАУЧНИТЕ ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

КАТО ПРИНОСНИ МОМЕНТИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД МОГАТ ДА БЪДАТ ПОСОЧЕНИ:

- СИНТЕЗИРАНИЯТ ВИД НА ПРЕДСТАВЯНЕТО НА РАЗЛИЧНИТЕ СТАНОВИЩА ОТНОСНО МЯСТОТО И ЗАДАЧИТЕ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА В СВЕТА И ЕВРОПА,
- ОПИТЪТ ДА СЕ ДАДАТ ОПРЕДЕЛЕНИЯ НА РЕДИЦА АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ ИНСТИТУТИ КАТО – ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ОРГАН, АДМИНИСТРАТИВЕН ОРГАН, АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНА УСЛУГА.
- РАЗРАБОТВАНЕТО И ПОСОЧВАНЕТО НА НОВИ, ДОПЪЛНИТЕЛНИ НАЧИНИ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РАБОТАТА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА С ОГЛЕД ИЗДАВАНЕТО НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ъ АКТОВЕ, ОПТИМИЗИРАНЕ НА СТРУКТУРАТА ъ, НОВА УРЕДБА НА ПОДСЪДНОСТТА ПРИ РАЗГЛЕЖДАНЕТО НА АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ СПОРОВЕ, ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО В ТАЗИ ОБЛАСТ И ДР.
- НАПРАВЕНАТА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ОРГАНИТЕ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА,
- СРАВНИТЕЛНОПРАВНИЯТ ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ ВЪПРОСИ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВОСЪДИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА АЛБАНИЯ.
- ПРЕПОРЪКИТЕ ОТНОСНО РАЗРЕШЕНИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВОСЪДИЕ В БЪЛГАРИЯ, КОИТО МОГАТ ДА СЕ ПОЛЗВАТ И ВЪВЕЖДАТ КАТО ВЕЧЕ ДАЛИ ПОЛОЖИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ И В АЛБАНИЯ.

Желанието на албанските граждани за промени в работата на администрацията е достатъчно ясно, защото наследеният бюрократичен стил на работа е пуснал дълбоки корени в обществото.

Като начало трябва да се засили информираността на гражданите за новите възможности и достъп, всички органи на местната власт в административните центрове трябва да направят свои интернет страници, на които да публикуват полезна, качествена и достатъчна като количество информация, която трябва и да се актуализира.

През последните десетилетия в почти целия свят се предприемат реформи, които имат за цел да подобрят връзките и ефективността на публичните услуги, както и мениджмънта на публичния сектор. Важното е в процеса на тези реформи акцентът да бъде поставен върху конкретните резултати от дейността на публичната администрация.

Очаква се реформите в услугите и новия публичен мениджмънт да подкрепят по-широките обществени реформи, включително тези в сферата на политиката и икономиката, които имат за цел да се достигне нивото на икономиките и обществата в развитите страни. Тези реформи ще преборят и бедността.

Ориентирането към резултата на администрацията в една община означава да се промени напълно манталитетът и мениджмънтът във всички аспекти на управление и начинът на отношение към нейните граждани, за да може тя да управлява административните.

ПУБЛИКАЦИИ

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ - Шкелким Дзека

I. Научни статии, публикувани в международни научни списания в чужбина:

- Идеи за отношенията на социалното равенство между етноси в Албания. Scientific Journal "де юре" vol.8, No. 1, 2014 ISSN 1314-2593
- Връзката между емоционалната интелигентност и работно облекло. Scientific Journal "де юре" vol.9, No.2, 2014 ISSN 1314- 2593
- Развод и психо- социални последици за юноши в Ямайка. "Европейската Scientific Journal" Vol 11. No. 14 (2015), 1857- май 7881 Edition ISSN (Print) ISSN 1857-7431 (онлайн)

Други научни статии, публикувани в международни научни списания и в страната:

- Икономическите затруднения на договора за комуникации в двойки.
"Социологически Lens", том 3, не. 2- 2013

Международни научни конференции в чужбина:

- Интернет и юношеска социален Hermitage. Демокрацията в Югоизточна Европа и на албанския фактор. Университет "Хасан Прищина", Република Косово. Прищина 2015 ISBN978-9951-635-46-2

Международни научни конференции в страната:

- Media и престъпно поведение. Членка, общество, Privacy: албанци 25 години променящите системи. Университет "Александър Мойсиу" Durrës2015, ISBN 992 841 078-X
- Укрепване на семействата и общностите, 21 юни, 2014 г. в Тирана, Albania.Forms на социалното въздействие в процеса на интеграция на етническите малцинства в Албания като социален society.ISBN 978- 9928-4196 - 5- 1

